

A Biblia a szétszórtságban levőkről és a szétszórtságban levőkhöz.

Mit mond a Szentírás egy magánosságban élő, nagyobb közösségből kiszakított, rendes gyülekezeti életet nélkülöző, másoktól körülvelt vallási közösségről és közösséghez?

Mutassuk be először egy történeti képben az ó- és újszövetség szórványait, azután tárjuk fel Isten parancsát azok sorsában, azaz, hogy mit mond Isten a szétszórtságban levőkről és a szétszórtságban levőkhöz: végül pedig foglaljuk össze ezeket a tanításokat rendszeres képben.

I.

Nézzük először a szórványok történetét az ó- és újszövetségben.

Itt az első dolog, amit megállapíthatunk, hogy az emberiségnek a világban való szétszóródása Isten parancsából is következhetik. „Sokasodjatok és töltsetek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá.“ (I. Mózes. 1:28.) Ez volt Isten szava az első emberpárhoz. Ennek a parancsnak a kötelező ereje lehet ok közösségek széthullására, de isteni rendelése lehet erő és lehet biztatás a széthullottak előtt.

A legelső, akit kiküldött Isten abból a közösségből, ahová születésekor helyezett, a testvérgyilkos *Kain* volt. (I. Mózes. 4:1—16.) Isteni parancs, amely elűzi abból a körből, amelybe állítatott, de ez a parancs számára nem misszió, hanem büntetés. Lakóhelyeül Nód földjét jelöli ki Isten. Így ez lett az első szórvány. Kainnal, mint szórványtípussal is érdemes foglalkozni. Fél a magánosságtól, az idegen környezettől, fáj megválnia abból a körből, amelyben eddig élt, „akárki talál reám, megöl engem“ mondja kétségbeesetten az Úrnak. Halálával ki is hal ez a szórvány. Utódai már nem egy-isten-imádók. Jellemző, hogy nemcsak Kaint, de később a többi embereket is kísértette ez az elszóródástól való félelem. Babel tornyának építői azért akarnak égiszerű tornyot építeni, hogy „ne széledjenek el az egész földnek színen“. (I. Mózes. 11:4.) De ez *Isten akarata* volt és nem lehetett ellene harcolni. A biblia szerint Babelből szélesztette el az Úr a földnek színen az embereket.

Mózes I. könyve XIX. részében találjuk az egyik legtipikusabb ószövetségi szórványt. Ezt a Sodomában lakó *Lóth és háza népe* alkotta. Keletkezése mögött *egy gazdasági és egy szociális* ok van: Az előbbi az, hogy lakóföldje Béthel és Hái vidéke jószágait és családját nem tudta eltartani. Az utóbbi pedig az állandó civakodás, veszekedés és versengés, mely Lóth pásztorai és a vele lakó Ábrahám pásztorai között napirenden volt. Ezek a körülmények készítették Lóthot arra, hogy elváljon Ábráhámtól, és Sodoma előtt üsse fel sátorát. A pogány Sodoma romlottságáról volt híres és Lóth családjával ilyen környezethe került. Egyfelől a megmételtyezett levegő, másfelől a pogány kultusz kísértései veszik körül. Ebben a világban ő idegennek érzi magát. De a város lakói is csak „jövevényt“ látnak benne, akit gunyolhatnak, sőt bántalmazhatnak is. Ilyen környezetben ő nem tud asszi-

milálódni, de Istenbe vetett erős hite csak meginog: késlekedik, amikor menekülnie kell. Lóth felesége már beleszédült ebbe a világba, Fáj megválnia tőle és visszatekint, mikor Isten pusztító vihara végigsöpör rajta. Két vejét egészen elnyelte a mélység. Nem is jönnek ki Sodomából. Két leánya pedig pogány nemzet ősanija lesz.

A kigunyolt, lenézett Lóthnak ellentéte akad Egyiptomban: az idegenektől is elismert és sokrabecsült *József*. (I. Mózes könyve.) József sem tud mássá lenni. A legmélyebb kapcsolata van Egyiptom népével: Fáráónak első tisztviselője és bizalmasa, felesége egyiptomi papnak a leánya, de ennél a kapcsolatnál is mélyebb kapcsolata van Istennel és atyján keresztül népével. Amikor emelkedik, érvényesülés előtt áll, elhárít magától minden dicsőséget és Fáráo szemébe mondja: az álmot nem én, Isten jelenti meg. Sorsában Isten kezét látja: nem ti — bátyáim, — hanem Isten küldött engem Egyiptomba a ti megmaradásotokért. Atyja Egyiptomba való költözésében is az Úr csodálatos gondviselését szemléli, aki így akarja biztosítani Jákob magvának a jövőndöt. József tudta, hogy *nemcsak büntetés az, ha Isten egy embert jövevényé, földönfutóvá tett, hanem eszköz is az ő célja megvalósítására.*

És valóban. A zsidóság az egyiptomi fogságban fejlődött hatalmas néppé. Tömegében olyan nagygyá lett, hogy Egyiptom uralkodói már félelemmel néztek rájuk. Eleinte homogén tömeget alkottak, de Egyiptom felismerve azokat a veszedelmeket, amelyek ebből következhetnek rájuk, sokat széthurcolt közülök és földművelő, különösen pedig építő munkára használja fel őket. Pithom és Ramses hatalmas szórványtelepek lehettek. Igazolják ezt a prófétai könyvek, amelyek, ha az egyiptomi fogságról is megemlékeznek, a zsidóságról itt is, mint szétészórttságban élő népről beszélnek. A prófétai felfogás szerint a fogságban élő zsidóság nagy része — akármelyik fogságot nézzük is — *diaszpóra zsidóság volt.*

Egyiptomot az ígért földje váltotta fel. Sajnos, a zsidóság önhibájából itt sem alkotott egységes tömeget. Az elfoglalt terület több részében meghagyják a pogányokat, és velük állandó összeköttetést tartanak fenn. Ennek a következménye: a pogány kultusz elterjedése és számos szórvány keletkezése. *Sámsomnak* a filiszteus házába való átjárása, *Elimélek* kivándorlása bizonyosság arról, hogy a zsidóság és a pogányság nem élt teljes elszigeteltségben egymástól és utalás arra, hogy voltak a pogányok között diaszpóra számba menő zsidó telepek. Ennek következtében a zsidóság pogány elemeket vesz magába és több helyen vallásos szynkretizmus áll elő. Így az Efraim hegyén lakó *Mika* az Úr imádása mellett templomába bálványt állít fel, majd egy lévítát szentel fel papnak. (Bírák XVII—XVIII. rész.)

Ebből az időből *Ruth* könyvében érdekesen szemléljük egy szórvány keletkezését, fejlődését és felbomlását. *Bethlehemb*ben éhínség támad. Ez a város egyik lakóját *Eliméleket* arra ösztönzi, hogy családjával más lakóhelyet keressen. Feleségével, *Naomival* és fiaival, *Mahlon* és *Kiljonnal*, Moáb földjén telepedik meg. Sem a zsidó közösség, sem a zsidó kultusz nem rendelkezett olyan erővel, hogy megakadályozza ennek a szórványnak a keletkezését, melynek oka a szociális nyomorban van. Nemsokára a szórvány két taggal gyarapodott: a moábita

Orpával és Ruthal. Mahljon és Kiljon feleségével. Elimélek családja nem olvad be a Moáb nép tömegébe, de a két moábita leány, legalábbis az egyik, a zsidó nemzetbe teljesen beolvadt. Ruth sorsa Naomi sorsa lett, népe Naomi népe és Istene Naomi Istene. Nemsokára a szórvány három férfitagja meghal. Naomi magával hozza Ruthot, visszatér Izrael földjére. Itt Ruthot Boáz veszi feleségül. E családból származott test szerint Jézus. A Moáb földi ideiglenes szórványnak ilyen nagy jelentősége van. Megmutatta Isten, hogy a szétszórtságban élő éppen arra lehet csodálatos eszköz, hogy az egy Istent helyesen nem féltő és nem inádó embert ő hozzá térítse, és megmutatta, hogy ő minden népnek Ura és minden nép Ő hozzá tartozik a Jézus Krisztus által.

Egyidőben szórványnak nevezhető a bújdosó Dávid lakóhelye: Siklág. A Saultól üldözött Dávid 600 emberével filiszteus földre menekült. A filiszteus király Siklágot ajándékozta neki, ahol Dávid teljesen berendezkedik és húzamosabb ideig tartózkodik. Még pap is volt köztük, a meggyilkolt Achimelek fia: Abiátár. Egy évet és 4 hónapot lakott Dávid Siklágban és csak Saul halála után tért vissza Judeába. (Samuel I. könyve, 27—30. rész.) De Siklág ettől kezdve zsidó kézen maradt. Sajátos szórvány, amit az üldözés és a harci villongás teremtet.

Hogy Isten a szétszórtságban levő ember életét milyen hatalmasan fel tudja használni, ez gyönyörűen látszik egy Szíriába került zsidó szolgáló leány életében. (I. Kir. 5. rész.) Egyszer szíriai portyázó csapatok törnek Izraelbe, és foglyul hurcolnak egy zsidó kisleányt. A leány Naámán fővezér feleségének lett a cselédje. Naámán bélpoklosságban szenvedett. A kis cseléd valamikor hallotta odabaza, a híres Elizeus proféta csodatetteit. Elbeszéli asszonyának és ráveszi Naámánt, hogy menjen el a profétához. A vezér elment és gyógyulást talált. Vajjon tudta-e a rableány, hogy milyen hatalmasan cselekedett általa, egy idegen földre szakadt egyszerű szolgáló leány által az Úr? Szíria második embere most tudta meg, hogy „nincsen az egész földön Isten, csak Izraelben“. A jövevény leány élete egy egész nép sorsát jótékonyan elősegítette. Külsőleg szerencsétlen élet ez. De talán ő tudta, amit Isten nyilvánvalóvá tesz e történetben előttünk: *ennek így kell lenni, mert az én eszközm vagy. arra, hogy egy ember és egy nép közelebb jöjjön hozzám és az én népem megszabaduljon. Ez a szórványsors nem rabság, nem elhagyatottság, hanem alkalom, dicsőség és boldogság.*

A királyság alatt két fogság szakadt a zsidóságra: Az egyik Izraelre: ebből soha sem lett szabadulás, a másik Judára: ennek átkát 70 évig hordozták.

Izrael pusztulását az asszíriai fogság okozta. Büntetés volt ez a parázna, bálványimádó és Istenről megfélemedezett népnek. Bekája és Hosias felvonul az asszíriai király: Izrael ellen, beveszi Samáriát és Izraelt fogságra hurcolja. Hára, Halán, Hábór a Gozán folyó melléke és még számos nagy város volt a foglyok lakóhelye. De Samáriában is maradtak még zsidók. Ezeket pogány telepítésekkel árasztották el. Ez volt az igazi szétszóródás, és mégsem nevezhető igazi szórványnak, mert az a zsidóság tömegében már nem az egy Istent imádó zsidóság volt, csak a mult tradíciója és fel-feltörő hitők alapján nevezhetők

annak. Ám ez a hit is lassan kialudt belőlük. A Samáriában maradtak előtt némileg lánggra lobban a samaritanus vallásban, de Izrael többi szétszórtaiban között nem akadt többé ennek a hitnek őrizője. Szétszóródásuk és általa haláluk *Isten ítélete* volt. A próféták megjövendölték ezt. És mikor bekövetkezett, szomorú könnyekben sírtak a pusztuláson.

A Judára szakadt *babiloni fogságot* is ugyanazok a belső okok idézték elő. A nép elpártolt Istentől és mindaddig Isten ítélete nehezedik rá, amíg vissza nem tér. Először Joakin uralkodása alatt vonult fel Nabukodonozor és Joakint családjával együtt és a szent város vezetőit, mesterembereit (körülbelül 10.000) Babiloniába hurcolja. Majd Sedékiást, az utolsó királyt is megtámadja a babiloniai uralkodó és a nép többi részét a földművelők kivételével ugyanezzel a büntetéssel sújtja. Juda népe szétszóródott tehát. Szétszórta Isten büntetése. De a próféták, akik látták és megjövendölték ezt a szétszóródást, újjongva tapasztalják a nép megtérését és örömmel hirdetik, hogy Sion foglyait összegyűjti az Úr. Helyzetüket megrendítően festi Jeremiás. (Jeremiás Sir.) Mindezek mellett ne csüggedjenek bízzanak az Úrban, rendezkedjenek be és végezzék feladataikat. Jeremiásnak a babiloni zsidókhhoz írott levele (XXIX. rész) a szórvány-lakók tízparancsolata: „Ezt mondja a Seregek Úra, Izrael Istene mindama foglyoknak, akiket Jeruzsálemből Babilonba vitettem. *Építetek házakat és lakjatok azokban, plántáljatok kerteket és egyétek azoknak gyümölcsseit. Vegyetek magatoknak feleségeket és szüljétek fiakat és leányokat, és szaporodjatok meg ott, és még ne kevesbedjétek. És igyekezzetek a városnak jólétén, amelyre fogságra küldöttem titeket, és könyörögjétek érte az Úrnak; mert annak jóléte lesz a ti jóléteitek. Mert ezt mondja a Seregek Ura, Izrael Istene: Ne hitessenek el titeket a ti profétáitok, akik közöttetek vannak, se a ti jövendőmondóitok, és ne figyelmezzetek a ti álmaikokra, amelyeket álmodoztok. Mert ők hamisan profétálnak néktek az én nevemben: Nem küldöttem őket, azt mondja az Úr. Mert én tudom az én gondolataimat, amelyeket én felőletek gondolok, azt mondja az Úr: békességnek és nem háborúságnak gondolata, hogy kívánatos véget adjak néktek. Akkor segítségre hívtok engem, és elmentek és imádtok engem, és meghallgallak titeket. És kerestek engem, és megtaláltok, mert teljes szívetekből kerestek engem.*“ (Jeremiás XXIX. 4—15.)

Volt-e oka Izrael népének ilyen biztatás után a sírásra és a félelemre?

Ebben az időben elszéledtek között külön szórványokat alkottak az *Egyiptomba* menekült zsidók. Izmaél megöli Gedáliás tisztartót s a hosszú elől a zsidó nép egy részével Egyiptomba menekül. Ez Isten akarata ellenére történt, amiért Isten el fogja őket pusztítani. Migdolben, Táfnesben, Nofban és Páthosz földjén vannak ezek a szórványok. Szörnyű lesz Isten büntetése felettük. Vágyakozni fognak szülőföldjük után, de nincs visszatérés. Azért jöttek ide, mert belefáradtak a harcba és kenyeret akartak, mégis fegyver és éhség által kell elpusztulniok, mert áthágták Isten akaratát. (Jeremiás 43:44.) Az ítélet be is telt felettük.

A babiloniai diaszpóra-zsidóság történetére sok világosságot vet Eszter, Dániel és Nehémiás könyve.

Eszter könyve megemlíti, hogy a zsidóság már Ahasvérus perzsai király fővárosában Susanban a vidéken, sőt Ahasvérus mind a 124 tartományában el volt terjedve. Susanban több száz zsidó él Mardokeus vezetése alatt. Mardokeus unokahuga Eszter a király felesége. *Mardokeus és Eszter*, mint a legnagyobb szórvány-gondozók állanak előttünk. Egyik feláldozza életét és fiatalságát, másik minden percben életével játszik. Az élet csak arra való előttük, hogy eszközök legyenek egy elszórt nép megtartására. Pozíciójukat erre használják fel, munkájukat ez a cél mozgatja. És Isten gondoskodott, hogy az önfeláldozó munka eredményt hozzon. Akkor a zsidóság rabságában, szétszórtságában már felismerte Isten tervét: Ez a nép már vallásos, Istenhez tért bűjtőlő és imádkozó nép volt.

A babiloni királyi udvarban is élt négy ilyen Istenben bízó, bűjtőlő és imádkozó diaspora-zsidó. Négy előkelő származású ifjú, *Dániel, Anániás, Misáel és Azáriás*. *Dániel és társai bizonyosságot tesznek arról, hogy ha hivek maradnak is hitükhöz és sajátágaikhoz, akkor is tudják az ország javát és a király ügyét szolgálni*. Nemsokára a hatalmas birodalom vezetői között látjuk őket. Dániel és társai a diaspora-zsidó tisztviselők típusai, akik hitüket és nemzeti egyéniségüket nem hagyják el. Sidrák, Misák és Abednegó még ha tüzes kemencébe veti őket a király, akkor se imádja az emberkészítette bálványképet. És Baltazárt nem zavarja királyi rendelet, hogy 30 napig csak a királyhoz szabad imádkozni: Kitérje Jeruzsálem felé néző ablakát és térdre esve imádja Istent. Se a lassú kísérlet, sem az áskálódás, sem a tüzes kemence, sem az oroszlánverem nem tudja ezeket Istentől elszakítani. (Dániel könyve.) Hozzájuk hasonló típus Nehémiás alakja.

Amikor a zsidók egy része már haza ment, ő ott sír és imádkozik Susán várában. Két terhet kell egyszerre hordoznia, egyedülvalósága terhét és a hazuról érkező szomorú híreket. Még Artaxerses is meg-sajnálja ezt a beteg tekintetű, szomorú orcájú pohárnokot. Kétszer is haza engedi, hogy segítse Jeruzsálem felépítésében és a kultusz helyreállításában. (Nehémiás könyve.)

Hetven évi fogság után Cyrus engedélyt ad a zsidók hazatérésére. A szétszórtságban lévők csoportban verődve hazafelé indulnak. Isten visszahozta Sionnak foglyait. De lehetetlen, hogy ezzel a diaspora-zsidó telepek megszűntek volna. A városokban, tartományokban bizonyára maradtak zsidók. Lehet, hogy lassan többen hazavándoroltak közülök, de amikor a zsidó kereskedők kezdték elárasztani az egész világot, a kivándorolt zsidókból új diaspora telepek létesültek, amelyek a római harcokban méginkább megsokasodnak. De ezek nagy része már az újszövetségi történet idejére esik. Csak hogy itt már nem ezek, hanem a diaspora keresztyénség történetével foglalkozunk.

2. Az újszövetség első szórványát *Jézus és szülei* alkotják Egyiptomban. Szórványnak nevezhető, mert magában hordozza mindazokat a sajátosságokat, amelyek annak meghatározó jegyei. Egy lakóhelyéről kiűzött, egy Isten hívő család sajátos kultusszával él, előtte ismeretlen idegen kultusz-közösség környezetében. Keletkezése mögött félig meddig politikai okok állnak. Heródes zsidó király a gyermek Jézustól a királyságát félti és a szülők hosszúja elől Egyiptomba menekül-

nek vele. De nem véletlen volt az 5 egyiptomi lakozásuk. Minden politikai okon túl, keletkezése mögött Isten áll, akinek akarata az volt, hogy „Egyiptomból hozza fel Fiát“, amint a proféták megjövendölték. Ezért fennállása is csak ideigvaló, mert amikor a veszedelem elmúlt, az Úr parancsára Józsefnek vissza kell jönnie.

Egy másik újszövetségi szórvány a Jeruzsálemtől négy-öt kilométernyire fekvő *Bethánia*, ahol Jézus is gyakran fordul meg egy kedves vendégszerető család házában, Mária, Márta és Lázár otthonában. (János 12:1—8, János 10:39—42.) Lelkük még Jézus életében meg-sugja nekik, hogy ő a Messiás. Mária áhitattal hallgatja a szeretett mester minden szavát, Márta pedig nagy szeretetében önmagáról teljesen megfeledkezve szolgál Jézusnak. A kicsiny újszövetségi szórvány örök példája lett minden igazi szórványnak, ahol a legnagyobb áldozatot hozták az Úrnak. Mária szeretetének nárdus olajával keni az Úr lábát, Márta pedig szolgáló szeretetével öleli át. Erre a szeretetre az Úr is csak szeretettel felel. Feltámasztja a meghalt testvért Lázárt. Egy szórvány, ahol szeretik Jézust és Jézus is szereti hiveit. Ezek után az apostoli korban levő szórványokkal kell foglalkoznunk. Milyen szórványok ismeretesek ebből az időből?

Meg kell állapítanunk, hogy az újszövetségben a legtöbb szórvány csak a nagy keresztyén gyülekezetek *fejlődésének első stádiumát* jelzik. Egy diaspora fokozaton esnek át az összes keresztyén gyülekezetek. Épen ezért a velük való foglalkozás a keresztyén misszió történetébe esik. Másodsorban az újszövetségben vannak szétszórtságban lévő gyülekezetek, melyek csak annyiban szórványok, hogy idegen kultusz környezetében éltek. Ez a fokozata is meg volt az összes keresztyén gyülekezeteknek. Az apostoli tanítás diaspora vonásai leginkább az ilyenekhez szólnak. Amikor Péter a Pontusban Galáciában, Kappadóciában, Ázsiában és Bithiniában elszéledt jövevényeknek írja levelét, ilyen magános gyülekezetre gondol. Jakab pedig, amikor az „elszór-tan“ levő 12 nemzetségnek ír, szintén nem a szó igazi értelmében vett szórványokra gondol, hanem a diaspora zsidóságból lett keresztyén gyülekezetekre, melyek lehetnek ugyan, de nem feltétlen diaspora keresztyének.

Szórványok, illetve szórványokból lett gyülekezetek az apostoli korban Antiochia, Cezarea, Joppe, Pafusz, Listra, Iconium, Pizidiai Antiochia, Laodícia, Miletum, Efezus, Troász, Philippi, Thessalonika, Athen, Efezus, Róma. Az első anya-gyülekezet Jeruzsálem volt, az első szervezett szórvány Antiochia, mely legelőbb fejlődött anyagyülekezetté. Judeát, Szyriát, Kisázsziát, a görög városokat és Rómát mindenütt szétszórtságban élő keresztyének népesítik be. De Arábiában, ahol Pál mindjárt megtérése után működött, Krétában, amelynek már a megszervezését kívánja Pál Titusztól, Illiriában és Dalmáciában, ahol Pál és Titus megfordult, Puteoliban Róma egyik kikötő városában, ahol Pál atyafiakra talált, Galliában, honnan Apollos jánosi keresztséggel jött, talán Hiszpaniában is kellett lenni, ha nem is keresztyén gyülekezetnek, de legalább is szétszórtságban élő keresztyéneknek. A római birodalom minden részében már vannak vagy elszórtan lévő keresztyén gyülekezetek, vagy pedig még ezekhez szétszórtságban lévő keresztyének.

Lehetne részletezni az egyes gyülekezetek fejlődését, azokat a nehézségeket, kísértéseket, támadásokat, melyek ezeket a szórványokat fejlődésükben érték és foglalkozhatnánk az apostoli iratoknak ezekkel szemben elfoglalt álláspontjával. Ekkor azonban ez iratoknak minden tanítására ki kellene terjeszkednünk, mert az apostoli iratok mind ebben a fejlődésben mutatkozó jelenségekre utalnak, mégis van három levél, mely szorosabb összefüggésben van a szórvány élettel, Jakab levele és Péter I. és II. levele. Ezek azonban már nem a szétszórtságban levők helyzetéről szólnak s így velük nem foglalkozunk.

II.

E történeti háttér segítségével most már arra a kérdésre kell megfelelnünk, hogy mit mond Isten a szétszórtságban élőknek. A feleletet két kérdésnek a kifejtésén belül tudjuk megadni. Első kérdésünk az, hogy a Szentírás tanítása szerint *mi a szétszórás oka?* Második kérdésünk pedig az, hogy *mi a célja* az Istennek a szétszórtságban levőkkel.

Az első kérdésre a feleletet egyfelől Isten missziói parancsában találjuk, mely a benne hívő emberek egész világra való elterjedését követeli. Másfelől pedig az emberi bűnösségben. A második kérdésre a feleletünk, hogy Isten célja a szórványokkal az Ő földi és mennyei országának a terjesztése és általuk a szétszört népek bűnből való felrázása. Hogy Istennek ezt a tervét felmutathassuk a Szentírás diaspora tanításait részleteiben kell megismerni. I. Mózes I. könyvében Isten azt parancsolja az emberiségnek: „töltsétek be a földet“ (I. Mózes 1:28.) Ez a missziói parancs mutatja, hogy Isten előtt a szétszóródás missziói feladat és nem feltétlen büntetés. Salamon templomszentelési imája egy olyan gondolatot fejez ki, mely a szétszórtságban, egyedülvalóságban élők számára megnyugtatót jelent. Isten nem lakik kézzel csinált templomokban, *Ő mindenütt jelen van.* „Gondolható-e, hogy lakozhatnék Isten a földön? Ime az ég és az egeknek egei be nem fogadhatnak téged, mennyivel kevésbé e ház“ (I. Királyok 8:27.), mely gyarló emberi alkotás csupán. Míg több helyen a Szentírás a diaspora életet, mint Isten akaratát, az ember missziói feladatát emeli ki, más részekben különösen a prófétai könyvekben annak büntetésjellegét látjuk kidomborodni.

Amikor Izráelt az asszir fogságba szórja Isten, a Királyok könyve írója csak annyit jegyez meg: „Ez pedig azért történt, mert az Izráel fiai vétkeztek az Úr ellen.“ (II. Kir. 17:6.)

A zsoltáriró is szereti hangsúlyozni a szétszórás büntető jellegét. A pusztai népre azért emelte fel kezét Isten, „hogy pogányok közé dobja magvaikat és szétszórja őket a tartományokban.“ (Zsoltár 106:24.) Mert bűnös nép voltak, akik nem hittek az ígéretnek, Baal Péornak áldoztak és pogányokkal keveredtek össze. De Istennek örökkevaló a kegyelme: „Vezette őket egyenes útra, hogy lakó városhoz jussanak.“ (Zsolt. 107.) Akkor még a pogányok is azt mondták, hogy hatalmasan cselekedett ezekkel az Úr. (Zsolt. 106.) Isten a szétszórtságban lévőkhez különösen a próféták szavain keresztül szólott.

Esaiás a választott nép bűne, szétszórása, összegyűjtése, megváltása és a Messiás békeországát elől prófétált.

Izrael népe elpártolt Istentől, nem ismerik és nem figyelnek rá, teste csupa seb és daganat. (1. rész.) Keze vérrel van bemocskolva, újja vétekekkel, ajka hazugsággal és nyelve gonoszsággal. Lábaik a gonoszra futnak, hogy ártatlan vért ontsanak. A békesség útját nem ismerik, a hazugság és a romlás útján járnak. (59. rész.) Istentiszteletőket nem szereti Isten, áldozataikat és ünneplésőket nem szenvedheti. (1. rész.)

Ezért jön reájok Isten ítélete és szétszórja őket. (25. rész.) Kiraboltattatott és eltapodtattatott nép lesznek. Bilincsekbe verve tömlőcökben és fogházakban synylődnek majd és nem lesz, aki megszabadítsa őket. (42. rész.) *Csak az Isten kegyelme könyörűl meg rajtok:* „Zászlót emel az Űr a pogányok előtt és összegyűjti Izrael elszedett fiait és Judának szétszört leányait.“ (4. rész.)

Isten nem csak összegyűjti őket, hanem megváltót, Messiást, szabadítót küld számokra, (9. rész.) Aki szent népet formál belőlük s elveszi a mindennél súlyosabb bajt: a bűnt. (4. rész.) Így jut arra a gondolatra, hogy Krisztushban minden szétszórtságban lévők egy gyűlekezetét, lelki közösségét, Isten országát fogja megvalósítani.

Jeremiás próféta is Isten büntetését és a megtérés eszközt látja Juda Babiloniában való szétszórásában.

Annyi ennek a bálványimádó népnek a bűne, hogy vastollal és gyémánt hegygyel sem lehetne fel írni azt. A nép bűnének a következménye Juda szétszórása. A szétszóródásban leghibásabbak azok a pásztorok, akikre Isten a nép legeltetését bízta. „Jaj a pásztoroknak, akik elvesztik s elszedezték az én mezőmnek juhait, azt mondja az Űr.“ (23:1.) Mert, ha a pásztor elfeledi feladatát, akkor a nép bűnbe esik. Ennek a bűnben leledző népnek a büntetésére és megtartására eszköz a szétszórás volt. Éppen azért hallják meg a pogányok -s hirdessék a messze való szigeteknek, hogy Isten Űr a szétszörtak felett is. (31. rész.) Igazi pásztort rendel melléjük, Dávid Magva, az Űr Jézus Krisztus fog uralkodni felettük.

Esaiás és Jeremiás mellett a szétszórtságban levőkről a szétszórtságban levőkhöz Ezékiel próféta beszél a legérzékenyebb hangon.

Bűne miatt szórja szét Isten Jeruzsálemet és Judát. Ott a tartományokban tudják meg majd igazán, hogy Isten Űr felettők. (6. rész.) Ezékiel 33., 34., 36. és 37. részei megkapóan tolmácsolják Isten ígéljének ízenetét Izrael szétszörtjai előtt.

A 34. rész a hűtlen pásztorok ellen tartalmaz jövendölést. Jaj Izrael pásztorainak, akik önmagukat legeltették a gyöngéket nem erősítették, a beteget nem gyógyították, a megtörtet nem kötöztették, az elűzöttet vissza nem hozták és az elvesztett meg nem keresték. Isten nyája szétszóródott pásztor nélkül, tévelygett hegyen, halmon. Most jön Isten és előkéri a nyáját a pásztorok kezéből. Így láttak a próféták a diasporák keletkezési okának nem csak nemzeti, politikai, hanem lelki meghasonlást is és így várták ennek megszűnésével nem a nemzeti egység létrejvetelét, hanem egy lelki egységnek, Isten országának a megvalósulását. Itt látszik, hogy az elszört nép igazi egybegyűjtése

Isten uralma alatt, az Ő országába történik. A szétszórt tetemek meg-
 űlednek nem csak testileg, de belőlük Isten lelki népe alakul ki. (37.
 rész.)

II. Az újszövetség szórványokra vonatkozó részei inkább arra a
 kérdésre adnak feleletet, hogy mi a szórványok célja Isten előtt. A
 szórványok eszközök voltak Isten kezében az evangélium elterjedésé-
 ben. Ezekből következik, hogy az apostolok a szórványéletet mindig,
 mint munkára való alkalmat és nehéz kísértésektől megterhelt lelkek
 próbáját mutatják be. Ezért röviden foglalkoznunk kell itt Jakab és
 Péter apostol leveleivel, mint amelyek szétszórtságban levőknek írtak.

Jakab leveléből feltárul előttünk a sziriai szórvány gyülekezetek
 belső élete. A kísértésekben csüggednek, ami annál is inkább erőt
 vehet rajtuk, mert szétszórtságban élnek. Egyesek gazdag uraik szol-
 gaságában szenvednek, maguk is sokra becsülik a gazdagságot, dicse-
 kesznek, sőt az is megtörténik közöttük, hogy szegényeikkel becsmér-
 lőleg bánnak. Mindezek mellett ott vannak a nyelv bűnei és a hittel
 való visszaélés, mely feleslegesnek mondja a cselekedeteket. Nem
 nevezhetjük ezeket tipikus szórvány-bűnöknek, mégis feltűnő az, hogy
 szórványainkban állandóan szembe találjuk magunkat ezekkel a jelen-
 ségekkel. Jakab szembe néz ezekkel a jelenségekkel, örömmel mondja
 a kísértést és boldognak azt, aki abban kitart. A szegények felől hir-
 deti, hogy Isten válaszolta ki őket arra, hogy gazdagok legyenek a
 hitben. Mondjanak le arról, hogy a földi dolgoknak önmagukban való
 értéket tulajdonítsanak, azok helyett isteni bölcsességre vágyakozzanak.

Péter I. és II. levelében a Pontuszban, Galáciában, Kappadóciá-
 ban, Ázsiában és Bithiniában elszéledt jövevényeknek ír. E szórványok
 legnagyobb kérdése a kísértés lehetett. Jakab erről ír Sziria zsidó
 keresztyéneinek s Péter is itt ragadja meg a kisázsiaiak lelkét. Ne hig-
 yék azt, hogy kiestek Isten kegyelméből: a kísértés csak arra való,
 hogy hitők megpróbáltassék, mint az arany a tűzben. Údvösségük
 felől jöreménységgel legyenek s mint élő kövek lelki házzá épüljenek
 fel. Árva és elhagyott életük reménységét földi közösség helyett az
 anyaszentegyház élő, testvéri kapcsolatába vessék s abban keres-
 sék. Másfelől jövevényesökre emlékezteti őket, ebben a világban való
 idegenségükre, melyért le kell mondani minden földi gyönyörűsége-
 ről s mások között úgy járni, hogy ezek lássák cselekedeteinket és
 dicsőítsék az Istent. Mivel szét vannak szórva, annál inkább szüksé-
 gök van arra, hogy egymás közt befelé a szeretet, egyetértés, türelem
 egységét, kifelé pedig az áldás egységét mutassák meg minden szen-
 vedés ellenére is. Péter II-ik levele egy nagy reménységet ad a szór-
 ványban különös nehézségekkel küzdő és különös felelősség előtt álló
 lelkeknek: hogy éljenek továbbra is kitartó szent életet, mert „az Isten
 napjának eljövetele bizonynyal meglesz“. (3. rész, 12.)

III.

Megismerve a bibliai szórványok és a szétszóróttak történetét, továbbá Isten ígéjének a róluk való tanítását, össze kell foglalnunk azokat az eredményeket, melyeket a szórványok történeti ismertetéséből és a reájuk vonatkozó tanításokból levonhatunk.

Mindezeknek a summája pedig az, *hogy Isten Úr a szétszóróttak felett.* Ő intézi történetüket, Ő adja meg feladataikat és Ő kíséri őket útjaikon. *Sorsuk lehet, hogy büntetés, de misszió is, melyben csodálatos lehetőségek tárnak fel.* Istennek van hatalma felettük és beletartoznak az Isten országába, ahol Krisztus lesz az Úr. Az ószövetségben a szétszórtságban lévők inkább az ítélet tekintete alatt állanak. Isten szórta szét őket bűneik miatt. Az ítéletből és a bűnösöknek megtérésre való felhívásából azonban egyre nagyobb erővel csendül ki a kegyelem ígéje: A megtérteket keblére öleli Isten. A kegyelem hangja egyre hangosabb és boldogítóbb lesz. Az újszövetségben már arról beszél, hogy Isten elviszi az Ő ígéjét a világ tengerében élő egyes kiválasztott lelkekhez is. *A szétszórtságban lévőköt bele helyezi a Sion szegletkövén felépülő közösségbe: Isten anyaszentegyházába.* A kiválasztottság nagy felelőségét hárítja reájok: építsék magokat hitben és szeretetben, hogy a világ lássa őket és dicsőítse az Istent. És itt mutat legmagasabbra a boldogító üzenet, mikor a szétszórótt nép figyelmét a földi keretek helyett a választottak összegyűjtése igazi helyére: Isten országára irányítja.

Mi következik mindezekből? Az, hogy az elszórtságban élő ember sohase tekintse életét reménytelen, halálra váró életnek, hanem drága eszköznek, csodálatos alkalomnak az Isten célja megvalósítására. Szétszórva, egyedüli élni nem megaláztatást, nem elhagyattatást, hanem missziói küldetést jelent.

Magyari Vince,

Járy Árpád.